

životu i radu, dva komorna koncerta: Bersa i njegovi učenici, Bersa u izvedbi mladih (učenici zagrebačkih muzičkih škola i studenti Muzičke akademije), zatim Djela Blagoja Berse (društveni koncert HGZ), Simfonijska djela Blagoja Berse (Zagrebačka filharmonija), otkrivanje spomen ploče i poprsja, znanstveni skup o njemu s brojnim predavačima (Josip Andreis, Milo Cipra, dr. Koraljka Kos, dr. Krešimir Kovačević, dr. Žija Kučukalić, dr. Hubert Pettan, Andrija Tomašek, dr. Lovro Županović). Naravno da je najveći dio priredbi bio ispunjen djelima suvremenih hrvatskih skladatelja svih smjerova, jer je njihovo prezentiranje javnosti glavni cilj postojanja ove glazbene manifestacije. Kako je izveden vrlo velik broj djela, a također je priličan i broj izvođača koji su sudjelovali u tim priredbama, čak i samo navođenje naslova i imena zahtijevalo bi prilično prostora. Stoga se u ovom kratkom osvrtu zadovoljimo odavanjem priznanja **Društvu hrvatskih skladatelja** na vrlo uspješnoj organizaciji, a napose užoj redakciji cjelokupnog programa (Zlatko Pibernik, Miroslav Miletić, dr. Lovro Županović, Zvonko Špišić te brojni suradnici) koja je morala uložiti ogromne napore da bi zamisao od kraja uspjela. Ujedno želimo da se 1974. ne zaboravi stogodišnjica rođenja skladatelja Franje Dugana.

N. Durko

Institut za crkvenu glazbu

Na koncu šk. g. 1972/73., 28. VI. bilo je na Institutu za crkvenu glazbu u Zagrebu **dijeljenje diploma**. Prisutni su bili gg. biskupi dr. J. Lach, dr. J. Salač, dekan Kat. bogoslovnog fakulteta dr. Vjekoslav Bajsić, nastavnici i slušači Instituta, poglavarice, rodbina i prijatelji diplomantica. Najprije je prisutne pozdravio predstojnik Instituta mo. Anđelko Milanović. Zatim su pozdravili i čestitali diplomantica ma biskup Lach, biskup Salač i dekan Bajsić. Diplome je podijelio biskup Lach. U ljetnom roku diplomirale su: Marija s. Fabiola Bobaš, Božica s. Dolores Jakelić, Pera s. Valentina Marinović, Anđela s. Krešimira Skopljaković, Ankica Tomas i Ankica Trstenjak. Nagrade Centra »Kršćanska sadašnjost»: Tavelić — prvi hrvatski svetac i Bogorodica s Djetetom u staroj hrvatskoj umjetnosti dobile su s. Valentina Marinović i Ankica Tomas. U jesenskom roku diplomirale su još: Marija s. Lucijana Čović, Ljubica s. Nela Jurić i Joža s. Cecilija Kobal.

Zabilježeno uz XIX. splitsko ljeto

Splitske ljetne priredbe od svog su osnutka godine 1954. bile u prvom redu operno-dramski festival, kojemu su glavna obilježja davale reprezentativne izvedbe belkazitističkih opera i antičkih tragedija. Mišljenjem naziva u Splitsko ljeto 1968. ta manifestacija gubi svoje prvotne značajke i počinje tragati za novom fiziognomijom koju, prema mišljenju organizatora, dobiva godine 1971., kad je Ljeto podijeljeno u tri bloka: **Jugoslavensku glazbenu scenu** (danas Jugoslavensku muzičku scenu), **Internacionalni festival zabavne muzike i Dane opere, drame, baleta...** Međutim, rezultati proteklih triju sezona pokazuju da fiziognomija nije sretno oblikovana i da bi tu ipak nešto trebalo mijenjati, u što nas je uvjerilo i XIX. splitsko ljeto koje je, kao možda ni jedan splitski festival dosad, postavilo neodgodiv zahtjev za promjenom.

To se prvenstveno odnosi na prvi blok, a posebice na Dane drame, opere, baleta...

Iako je i prošlih godina bilo određenih primjedaba, ovog se ljeta pokazalo da je Jugoslavenska muzička scena sve prije negoli scena, tribina glazbenih scenskih ostvarenja (opera, opereta, baleta, mjuzikla). Od ukupno deset priredaba tog ciklusa je jedna je večer bila posvećena operi (D. Savin: »**Tripeće**« i »**Ljubovnici**«), jedna »muzičkom plakatu«, moglo bi se reći scenskom oratoriju, Ive Maleca »**Sam protiv svih**«, dvije baletu (K. Baranović: »**Licitarsko srce**«; Lj. Brangjolica: »**Ratna priča**«, T. Zografski: »**Putovanja**«, T. Prošev: »**Valovi**« i B. Ivanovski: »**Freske**«), a šest koncertima. Iстина, u okviru prvoga bloka trebala su biti izvedena još tri glazbeno-scenska djela: »**Pokondirena tikva**« Mihovila Logara (Beogradska opera), »**Matija Gubec**« Riste Savina (Ljubljanska opera) i »**Dundo Maroje 72**« Gjele Jusića (zagrebačka »Komedija«), ali su zbog novčanih teškoća (a izgleda, kako se moglo čuti za Okruglim stolom kritike 28. lipnja, i zbog nekih drugih razloga) te kuće odustale od svog sudjelovanja na Devetnaestom splitskom ljetu. Ovomu treba dodati da su u blok predviđen za Jugoslavensku muzičku scenu ove godine »uletjele« i tri dramske predstave (»**Olovka piše, piše srcem**« P. Minčića i »**Kralj Ubu**« A. Jarryja u izvođenju »Ateljea 212« i Krležin »**Kristofor Kolumbo**« u izvedbi Narodnog pozorišta iz Zenice). Kad se prisjetimo da je većina izvedaba Jugoslavenske muzičke scene (osobito koncerti) održana pred polupraznim gledalištem, onda se treba zamisliti nad daljnjom sudbinom te tribine i čim prije definirati njezinu ulogu, program i značaj.

Operne predstave ovog su ljeta, nažalost, bile svedene na gotovo simboličnu mjeru. Vidjeli smo tradicionalnu Verdijeju »**Aidu**« i »**Nabucca**«, djelomično Mascagnijeju »**Cavalleriju rusticanu**« (izvedba prekinuta zbog kiše) i Leoncavallove »**Pagliaccije**« (sve u izvođenju Opere splitskoga Hrvatskoga narodnog kazališta), te »**Halku**« S. Moniuszka i »**Fausta**« Ch. Gounoda (u izvođenju Velikog kazališta iz Łódźa — Poljska). Kad se pak ima na umu tradicionalna sklonost splitske publike prema opernim izvedbama, onda je to zaista nedovoljno. A da publika traži upravo operne predstave najbolje potvrđuje ovogodišnja »**Aida**«, koja je davana ne samo pred rasprodanim nego na prenatranom Peristilu (gledalište ima oko 600 mjesta, a računa se da je te večeri »**Aidu**« gledalo preko tisuću posjetitelja). Vrlo dobar posjet zabilježen je i na izvedbi »**Nabucca**«, kao i na »**Pagliaccima**«, a i ostale operne večeri imale su veliki broj posjetitelja. Dakle, očito je da u buduće o tomu treba voditi više računa i u sastavljanju programa dati prednost operi.

Dok je na opernim predstavama tako, na koncertnim se večerima i ove godine ponavljala slika s proteklih festivala: najveći broj tih priredaba održan je pred polupraznim gledalištem, bolje reći slušalištem, iako kluatar samostana Sv. Frane, u kojem je priređena većina koncerata, ne može primiti baš veliki broj posjetitelja. Prazninom su osobito zjapili koncerti u Meštrovićevu kašteletu, osim koncerta Igora Ojstraha koji je bio najbolje posjećena koncertna priredba (rasprodan), ali tom odazivu publike nije odgovarala i kvaliteta Ojstrahove izvedbe.

Koncertima je, nesumnjivo, u programu Splitskog ljeta dano odviše mjesta: ove ih je godine bilo 15, što je nerazmjerno prema opernim predstavama (8) i baletnim večerima (4), pa je i tu poželjna promjena. Usput bih još istaknuo paradoks: koncerti se u zimskoj sezoni daju pred rasprodanom dvoranom »**Dalmacijakoncerta**« (oko 300 mjesta), a ljeti, eto, nije moguće popuniti niti kluatar Sv. Frane.

Dosad sam u nekoliko navrata upozoravao da međunarodni festival zabavne glazbe ne bi trebalo »trpati« u okvir Splitskoga ljeta, jer je »sudjelovanje« te »smotre zabavnih nota« samo formalno. Naime, festival zabavne glazbe uvijek se posebno (i bogatije) reklamira, neovisno od ostalih priredaba Splitskoga ljeta; posebno se i financira, a njegovom pripremom, organizacijom i izvedbom rukovodi posebna ekipa. S obzirom na to da među njima ne postoje dodirne

točke i zajednički interesi bilo bi poželjno da se te dvije manifestacije održavaju odvojeno.

O dramskim izvedbama nije red da se govori na ovom mjestu. Uostalom, malo bi se i moglo reći, budući da je drama na XIX. splitskom ljetu prošla još lošije negoli opera: svega pet djela sa sedam predstava. Ipak, bilo bi nepravedno i ovdje ne spomenuti poletnu izvedbu Benetovićeve »Hvarkinje« u izvođenju slušača zagrebačke Akademije za kazalište i film i u redateljskoj postavi Marina Carića, koja je odisala ne samo svježinom i razigranošću mladeži nego je manifestirala i jedan zanimljiv, ali i polemičan pristup hrvatskoj dramskoj baštini.

U dramskom dijelu festivala bilo je priređeno i nekoliko večeri poezije i dramskih monologa koje su privukle pozornost publike i bile vrlo dobro primljene.

I ovogodišnje Ljeto na svom je programu imalo niz folklornih priredaba u izvođenju splitskih ansambala »Jedinstvo« i »Filip Dević«, koje se redovito održavaju u Podrumima Dioklecijanove palače. Te su izvedbe uvijek dobro posjećene (pretežno inozemna publika) i vrlo kvalitetne. Međutim, treba primijetiti da bi one bile još zanimljivije (za domaću publiku možda i privlačnije) kad bi im izbornik bio regionalnijeg značaja. Naime, svi folklorni ansambli koji nastupaju i na Splitskom ljetu i na Dubrovačkim ljetnim igrama izvode manje-više iste pjesme i plesove. Mjesto toga bilo bi poželjnije da upravo splitsko »Jedinstvo« i »Filip Dević«, a naravno i dubrovački »Lindo«, posegnu i za još nedovoljno poznatim plesovima i običajima, koji u južnoj Hrvatskoj imaju dugu tradiciju i koji još i danas žive u narodu, ali nikako da stignu i do festivalskih pozornica.

Devetnaesto splitsko ljetu ponovno je aktualiziralo i niz »tehničkih« pitanja. Kiše, koje su i ove godine omele nekoliko predstava, nametnule su još jednom potrebu izgradnje ljetne pozornice s natkrivenim gledalištem. Takova je pozornica (s pomičnim krovom) nesumnjivo potrebna, ali bi bilo iluzorno očekivati da će je Split dobiti uskoro. Među »tehničkim« pitanjima moglo bi se svrstati i preinačavanje programa, odnosno otkazivanje ili pomicanje pojedinih izvedaba nakon što je već tiskan ne samo kalendar priredaba, nego i festivalski katalog, kao i mijenjanje mjesta izvođenja. Iako su takve izmjene ponekad neizbježne, bilo bi bolje da ih je manje. I programi koji se tiskaju samo na hrvatskom jeziku, a na izvedbama susrećemo i znatan broj inozemnih posjetitelja (uglavnom s njemačkog i talijanskog jezičnog područja), također su stalno »tehničko« pitanje. I nedovoljna propaganda spada u tu skupinu pitanja. Pa i izbor mjesta za pojedine predstave; očito je da se neki prostori ne mogu koristiti za sve vrste izvedaba, a to se u prvom redu odnosi na Trg Republike koji zbog okolišne bučnosti nije prikladan za operne priredbe. »Tehničke« je prirode i pitanje pravog početka festivala: polovica lipnja još uvijek nije prava sezona, pa stoga nije čudo što su gotovo sve priredbe do početka srpnja redovito slabo posjećene. I da dalje ne nabrajam.

Nakon niza primjedaba, red je da se reče nešto i o vrijednostima Devetnaestoga splitskog ljeta. A njih je bilo, zar ne?! Nesumnjivo! Bilo je nekoliko vrlo dobrih ostvarenja i vrsnih izvedaba u cjelini, po kojima ćemo ovogodišnji festival ipak zadržati u ugodnoj uspomeni. Među te nezaboravne trenutke treba uvrstiti izvedbu »muzičkog plakata« Ive Maleca »Sam protiv svih« na tekst Victora Hugoa i u izvođenju Opere Hrvatskoga narodnog kazališta iz Zagreba, Verdijeve »Aidu« i Nabucca«, Leoncavallove »Pagliacije«, Gounodova »Fausta«, izvanredan (ponoćni) koncert Rumunjskih madrigalista u crkvi Sv. Frane, koja je tom prigodom prvi put korištena kao festivalska pozornica, izvedbu Verdijeva »Requiem« (u izvođenju orkestra Opere splitskog Hrvatskog narodnog kazališta i zbora AKUD Beogradskog univerziteta »Branko Krsmanović«), baletne večeri zagrebačkog Ansambla za suvremeni ples i trupe Herkness Balleta iz SAD i, naravno, već spomenutu predstavu Benetovićeve »Hvarkinje«, kao i neke recitale.

Slijedeći splitski festival slavi svoj dvadesetogodišnji jubilej, te bi stoga dosada uočavane nedostatke trebalo ukloniti, pa da Dvadeseto splitsko ljetu zablista u punom sjaju, a isto tako da ta kulturna manifestacija konačno dobije svoju fiziognomiju i da se utvrdi koju ulogu i mjesto splitski festival ima u hrvatskoj kulturi. Bilo bi također poželjno da se prigodom slavlja festivalu vrati njegovo staro ime — Splitske ljetne priredbe, ime po kojem je on i ranije postao poznat i izvan Splita i koje mu najbolje odgovara.

Ivan Bošković

U domu Rajke Dobronić

U namjeri da saznamo neke podatke o duhovnim djelima skladatelja Antuna Dobronića uputili smo se do doma njegove kćeri, naše poznate harfistice Rajke Dobronić-Mazzoni. Ona, naime, čuva cjelokupnu skladateljsku i spisateljsku ostavštinu svog oca, našeg poznatog glazbenika.

Stigli smo u predvečerje. Otvorila nam je vrata ugodno iznenađena i gostoljubivo nas uvela u veliku radnu sobu. Već u prvom trenutku upala su nam u oči tri prekrasna glazbala, tri vitke harfe različite veličine i konstrukcije. I tako je, još dok smo izgovarali prve rečenice isprike što smetamo, razgovor nekako sam od sebe, posve nenamjerno skrenuo na harfu i na osobitu ljubav koju umjetnica gaji za taj instrument. Ta se ljubav javila još u ranom djetinjstvu. Iako je bilo diskretnih roditeljskih pokušaja da Rajka uči neki više uobičajeni instrument, npr. glasovir, ljubav za harfu je pobijedila. Tadašnja učiteljica harfe i članica kazališnog orkestra Holubova poznavala je, osim orkestralne literature koja se tada izvodila, pretežno samo nepretenciozne skladbe građansko-salonskog žanra. Zato je mlada Rajka, u želji da svoj repertoar proširi sadržajnijim djelima, imala dosta muke da ih pronađe u različitim inozemnim mjestima. Kroz niz godina hrpa nota sa skladbama za harfu postepeno je rasla. Danas umjetnica posjeduje vrlo veliku zbirku djela, od onih nastalih u srednjem vijeku, pa do najmodernijih skladbi suvremenih glazbenika.

Lijep je broj i onih kompozicija koje su skladatelji napisali baš za nju: ponajprije njen otac, zatim Zvonimir Bradić, Ivana Lang, Dubravko Detoni. Djela domaćih skladatelja izvodi posebno rado, ističući da se svaki narod mora ponositi onim što ima. Solistički nastupa prema prilikama, onoliko koliko joj redovan posao dozvoljava. Održala je mnoge koncerte u Hrvatskom glazbenom zavodu, u Povijesnom muzeju, zatim u raznim gradovima naše zemlje, npr. u Karlovcu, u zadarskoj crkvi Sv. Donata, na varaždinskim »Baroknim večerima«, itd. Ovog ljeta u gornjogradskoj crkvi sv. Katarine održala je također solistički koncert sa skladbama koje je posebno odabrala za tu prigodu. Izvedena su djela starih španjolskih i portugalskih majstora (Mudarra, Henestrosa, Cabezón...). No bilo je i skladbi nastalih u naše doba (autori: Peggy Glanville-Hicks, Ivana Lang, Benjamin Britten). Tako su brojni slušaoci prisutni te večeri imali priliku da usporede dva posve različita zvukovna poimanja istoga glazbala.

Tijekom zanimljivog razgovora činilo se da kazaljke na satu neopisivo žure. Bilo je već prilično kasno, a razgovor o namjeravanoj temi nismo ni započeli. To smo morali ostaviti za neku drugu priliku. Zato molimo čitaocima da nam ne zamjere što će članak o duhovnim skladbama našeg najgorljivijeg zagovaratelja stvaranja narodnim stilom čitati u jednom od slijedećih brojeva.

N. D.